

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Департаменту з питань
запобігання та виявлення корупції
Міністерства оборони України
полковник юстиції

“15” Сергій СТЕПАНЯН
2025 року

ЗВІТ

**щодо здійснення заходів правового моніторингу галузевого законодавства,
що регулює суспільні відносини у сферах, визначених розділом 3
Антикорупційної стратегії**

У Міністерстві оборони України на виконання підпункту 1.1.3.3.1 (8). Додатку 2 “Заходи з виконання Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки” до Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки протягом 2024–2025 року проводилася систематична, комплексна діяльність, спрямована на спостереження, аналіз та оцінку ефективності застосування галузевого законодавства, що регулює суспільні відносини у сферах, визначених розділом 3 Антикорупційної стратегії, з метою виявлення проблем та недоліків, а отже, і потреб у його подальшому вдосконаленні.

Проведена робота була направлена на усунення колізій, прогалин та інших корупціогенних факторів, що зумовлюють неоднозначне тлумачення, порушення принципу правової визначеності та системні корупційні ризики у сферах запобігання корупції та пріоритетних сферах, визначених розділом 3 Антикорупційної стратегії.

З метою вирішення виявлених проблем, було визначено, які положення нормативно-правових актів та їх проектів потребують подальшого удосконалення для усунення можливих корупціогенних факторів.

За результатами здійснення заходів правового моніторингу виникла необхідність внесення змін до Закону України “Про запобігання корупції”, якими необхідно унормувати період для відкриття вільного доступу до декларацій військовослужбовців та інших осіб, які беруть безпосередню участь у захисті держави в умовах збройної агресії після закінчення дії на території України правового режиму воєнного стану.

Законом України “Про запобігання корупції” передбачено, що декларації суб’єктів декларування, які виконують завдання в інтересах національної безпеки і оборони України, беруть безпосередню участь у веденні воєнних (бойових) дій або перебувають на тимчасово окупованих територіях у зв’язку з

військовою агресією російської федерації, відкриваються у публічному доступі з дня наступного за днем припинення або скасування воєнного стану.

У період дії воєнного стану та безпосередньо після його закінчення, публічний доступ до декларацій може створити загрозу життю та здоров'ю військовослужбовців, працівників правоохоронних органів, розвідки та інших осіб, залучених до оборони. Інформація про їхнє майно, фінансовий стан, а також про членів їхніх сімей може бути використана ворогом для ідентифікації, шантажу, тиску або інших деструктивних дій.

Закон України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" визначає особливий період, як період, зокрема, виконання громадянами України свого конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, що настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і час демобілізації після закінчення воєнних дій.

Факт припинення чи скасування дії воєнного стану безпосередньо не призведе до переведення держави, її складових сил безпеки та оборони на функціонування в умовах мирного часу. Більшість військовослужбовців і надалі будуть продовжувати виконувати конституційний обов'язок щодо захисту держави, її незалежності та територіальної цілісності.

Відтермінування періоду для відкриття вільного доступу до декларацій суб'єктів декларування, які виконують завдання в інтересах національної безпеки і оборони України, не скасовуватиме обов'язку декларування та подальшої публікації. Це лише тимчасова та виняткова міра, спрямована на захист національних інтересів та безпеки громадян, які виконують військовий обов'язок і безпосередньо ризикують своїм життям.

Таке рішення є виваженим компромісом між безпосередніми безпековими потребами в умовах збройної агресії проти України та довгостроковими зобов'язаннями держави щодо прозорості, підзвітності та боротьби з корупцією, які є фундаментальними для її європейської інтеграції.

Відкриття декларацій після припинення чи скасування воєнного стану є важливим інструментом для забезпечення прозорості у процесі відновлення, що відповідає стратегічним інтересам ЄС щодо належного використання фінансової допомоги та запобігання корупції.

Україна, перебуваючи в стані повномасштабної війни, що є унікальною та винятковою обставиною, повинна на законодавчому рівні запровадити розумний баланс у забезпеченні прозорості антикорупційної політики та захисті особистої безпеки громадян, які виконують конституційний обов'язок щодо захисту держави у зв'язку зі збройною агресією російської федерації.

Департаментом з питань запобігання та виявлення корупції Міністерства оборони України підготовлено проєкт Закону України “Про внесення змін до розділу XIII “Прикінцеві положення” Закону України “Про запобігання корупції” щодо уточнення окремих положень застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану”.

Зазначений проєкт Закону був погоджений всіма заінтересованими структурними підрозділами Міністерства оборони України та органами військового управління.

Також, зазначений проєкт Закону встановленим порядком пройшов зовнішнє погодження із заінтересованими центральними органами влади та направлений до Кабінету Міністрів України.

Проєкт Закону зареєстрований у Верховній Раді України за № 13655 від 18 серпня 2025 року.

Також, за результатами моніторингу виникла необхідність внесення змін до Закону України “Про запобігання корупції”, якими необхідно уточнити переліку суб’єктів декларування, з числа військовослужбовців Державної прикордонної служби України, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, Управління державної охорони України, Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, на яких не розповсюджується відтермінування на подання декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування в умовах воєнного стану.

Частиною сьомою статті 45 Закону України “Про запобігання корупції” передбачено, що суб’єкти декларування з числа військовослужбовців Державної прикордонної служби України, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, Управління державної охорони України, Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, а також поліцейських поліції особливого призначення, які під час дії воєнного стану залучені до ведення бойових дій у порядку, визначеному частиною четвертою статті 24 Закону України “Про Національну поліцію” (крім суб’єктів декларування із числа військовослужбовців, зазначених у пунктах 1-5 цієї частини), зобов’язані подати визначені цією статтею декларації не пізніше 90 календарних днів з дня настання першої з таких обставин – припинення або скасування воєнного стану чи звільнення з військової служби (служби в поліції).

Діюча редакція пункту 4 частини сьомої статті 45 Закону України “Про запобігання корупції” визначає коло суб’єктів декларування з числа військовослужбовців, які здійснюють (беруть участь у здійсненні) підготовку, організацію, проведення закупівель товарів, робіт та послуг відповідно до Закону України “Про оборонні закупівлі”, Закону України “Про публічні закупівлі” або інших актів законодавства у сфері публічних (оборонних) закупівель, укладення

договорів (контрактів), контроль за якістю товарів, робіт та послуг оборонного призначення, без визначення їх вичерпного переліку.

Вказані суб'єкти декларування зобов'язані подавати декларації на загальних підставах, передбачених частиною першою статті 45 Закону України "Про запобігання корупції" та подані ними декларації не підлягають вилученню з публічного доступу.

Однак, зазначена норма Закону містить правову невизначеність, оскільки нечітко та двозначно визначає коло суб'єктів, на яких вона поширюється.

Враховуючи, що у Збройних Силах України значна частина закупівель товарів, робіт та послуг оборонного призначення здійснюється безпосередньо військовими частинами, в тому числі які перебувають на територіях, на яких ведуться активні бойові дії, до кола осіб, передбачених пунктом 4 частини сьомої статті 45 можна віднести значну кількість особового складу, які опосередковано пов'язані з проведенням закупівель товарів робіт і послуг.

Зокрема до них можна віднести командирів підрозділів, начальників служб забезпечення, працівників фінансової та юридичної служби, які відповідно до своїх повноважень здійснюють погодження документів.

Крім того, командири військових частин, які безпосередньо задіяні у відсічі збройної агресії російської федерації, перебувають в зоні ведення активних бойових дій, внаслідок укладання договорів про закупівлю також зобов'язані подавати декларації на загальних підставах, які перебувають у публічному доступі та можуть бути використані ворогом для підриву обороноздатності держави.

Проектом Закону передбачається пункт 4 частини сьомої статті 45 Закону України "Про запобігання корупції" щодо конкретизації суб'єктів декларування з числа військовослужбовців, які безпосередньо пов'язані з проведенням закупівель товарів, робіт та послуг відповідно до Закону України "Про оборонні закупівлі" та Закону України "Про публічні закупівлі".

Проект Закону направлено на зовнішнє погодження заінтересованими центральними органами виконавчої влади (вих. МО №220/19493 від 08.11.2025).

Начальник відділу з питань запобігання корупції
Департаменту з питань запобігання та виявлення корупції
Міністерства оборони України

Станіслав КОНОШУК